

תערוכה של פואד אגבאריה
בגבעת חביבה
עמ' 9

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדדק

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 39 / 8 באוקטובר 2025

מדברים על עסקה ועוסקים בהשמדה

STOP
STARVING
+
BOMBING
- children
- women
- men
- journalists
- doctors

צילום: אקטיביסטים

עמ' 3, 4, 10

מי מפחד ממחאת העובדים

דורשים
שביתה עכשיו

צילום: אבשלום ששוני / פלאש 90

עמ' 5

שלב ההשמדה הפסיכולוגית בעזה

"ההחלטה לשדר את נאום ראש הממשלה נתניהו באו"ם ברמקולים לרצועת עזה עוררה תגובות היסטוריות באופוזיציה הרל"ביסטית, שחשפו חוסר הבנה מוחלט באשר לחשיבות של לוחמה פסיכולוגית. להפעלת הרמקולים יש מטרה: קולות עוצמתיים מסמלים שליטה במרחב, משדרים הגמוניה וגורמים לסדקים בביטחון העצמי של האויב. תהיתם מדוע קריאות מואזין מן המסגדים משודרות ברמקולים חזקים דווקא באזורים שבהם האסלאם מתעמת עם אמונות אחרות? הקריאות האלה מהוות נשק של ממש בלוחמה פסיכולוגית - מערכה שקיימת מאז ומעולם, וכוללת שימוש באמצעים פסיכולוגיים, תעמולתיים ותקשורתיים כדי לערער את רוח הלחימה, לבלבל ולהפיץ פחד."

אריאל בולשטיין, "ישראל היום", 29.9

ארץ זבת חלב ודבש... לא לכולם

"ישראל היא מדינה של עשירים, אל תתנו למה שאתם רואים סביבכם להטעות אתכם. שכבת האנשים העשירים בישראל היא שכבה עבה, מדושת בהון נזיל ובהון מוצק, שחיה בכוחה גיאוגרפית מאוד מובחנת בישראל ורוב הזמן משתדלת שלא נשים אליהם לב. מדובר באנשי עסקים ותעשייה, אנשי הייטק ואנשי פיננסים. לפי דוח הערים העשירות בעולם יש בתל-אביב ובהרצליה (שנמדדות ביחד) 76 סנטי-מיליונרים (100 מיליון דולר ומעלה) ותשעה מיליארדרים. מספר המיליונרים בערים האלה עלה ב-25% בעשור האחרון והן ניצבות במקום ה-46 בקרב הערים העשירות בעולם. לפי הדוח, בירושלים יש 27 סנטי-מיליונרים ובנתניה 15. בערים האחרות יש בעיקר עניים."

טל שחף, "ידיעות אחרונות", 26.9

איך ליבוביץ' כינה אותם?

"השמדנו כבר שבעים וחמישה אחוז מהרצועה, ועכשיו נכנסים למה שנותר, לא יישאר שם משהו שראוי לגור בו, והקמנו את האפשרות להגירה החוצה... בעזה מוגדרים 1.7 מיליון פליטים על-ידי אונר"א, ברגע שהם יוצאים - כפליטים אין להם עזה כמקום שיש להם שייכות אליו."

השרה גילה גמליאל, אתר "כיפה", 8.9

זו ממשלה הרואה למרחקים

"הוועדה המקומית לתכנון ובנייה ירושלים אישרה את בקשת משרד הביטחון להרחבת בית העלמין הצבאי בהר הרצל לצורך הקמה של כ-1,000 חלקות קבר חדשות, על רקע המלחמה. מאז 7 באוקטובר נפלו 913 חללים ששמותיהם הותרו לפרסום. הרחבת בית העלמין הצבאי, לבקשת משרד הביטחון, תחבר אותו עם חלקת גדולי האומה והוא יגיע עד לרחבת קבר הרצל. סגן ראש עיריית ירושלים וחבר ועדת התכנון המקומית יוסי חביליו (האיחוד הירושלמי): "זה מזעזע. מכה לפנינו. זה מדגיש את העובדה שצריך לסיים את המלחמה ולהחזיר את החטופים עכשיו. שלא יצטרכו לחפור עוד ועוד קברים."

רנית נחום-הלוי, "דה מרקר", 30.9

בקרב ייסגרו גם רחובות?

"צו סגירה לבית פרטי בחולון נחתם על ידי מפקד מחוז תל אביב, זאת לאחר שאותו בו 13 שוהים בלתי חוקיים שהולנו במקום. השב"ח נעצרו ובמקביל בעלי הנכס אותרו ונחקרו באזהרה."

הודיה רן, "וואלה", 1.10

דברים בשם אומרם

משיח לא בא גם לא מטלפן / א'

"ראש הממשלה בנימין נתניהו, ביטל פגישות ואירועים בניו יורק, זאת על פי התגובה הרשמית כדי 'להתכונן לפגישה עם הנשיא דונלד טראמפ'. בין הפגישות שביטל: הגעה לקברו של הרבי מלובביץ' בברוקלין."

עידן קוולר, "וואלה", 28.9

משיח לא בא גם לא מטלפן / ב'

"שורדת השבי אילנה גריצווסקי ומשפחות החטופים מתן אנגרסט ובר קופרשטיין הוצאו ממתחם הקבר של הרבי מלובביץ'. לקראת הגעתה של רעיית ראש הממשלה שסירבה להיפגש עמם. במטה המשפחות טענו כי הם נאלצו להמתין בחוץ עד שעזבה את המקום. אילנה, בת זוגו של מתן צנגאוקר, צעקה לעברה: 'בניר עוז הבטחת לי שתחזירי אותי'."

ליהיא גורדון, "וינט", 29.9

מכתבים למערכת

בנק לאומי בשירות הכיבוש

בלמנו את ניסיונו השערורייתי של בנק לאומי שלא לאפשר את העברת כספי תרומה שהועברו אלינו מהאיחוד האירופי לצורך פרויקט משותף להגנה על עצורים עם רופאים לזכויות אדם.

לפני כחודש בנק לאומי עצר את העברת הכספים בטענה המופרכת כי קיים חשש שהם "יועברו לפעילות טרור, הלבנת כספים ושחיתות". בתגובה, פנינו במהירות לבית המשפט כדי שיורה על ביטול המהלך. האיחוד האירופי איננו תורם עלום. הוא גוף רב-מדינתי, חשוב ובעל השפעה, שותף הסחר העיקרי של מדינת ישראל, המקפיד במיוחד על ניהול תקין ובחירה קפדנית של שותפיו.

עצירת המימון הייתה מחזקת את הרדיפה וסתימת הפיות של השלטון הנוכחי כלפי החברה האזרחית בישראל, תוך התעלמות מערכי זכויות האדם ושלטון החוק. למרבה הצער, מגמות אלו כבר אינן מפתיעות, אבל עדיין חמורות ומקוממות.

עו"ד טל שטיינר,

מנכ"לית הוועד נגד עינויים

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

"לעצור את המלחמה": ראשי הציבור בערבי בהפגנת האלפים שנערכה בסח'ין, 3.10 (צילום: זו הדרך)

מדברים על עסקה ועוסקים בהשמדה

נרקיססט, פנטזיונר, אנטי-דמוקרט. מביך לשמוע אותו; מעליב לצפות בו: אתה מייחל לילד שיקום מירכתי האולם, יצעק 'המלך עירום' ויסיים את החגיגה. הידיעה שהחזקה באומות תבל בחרה באיש הזה להנהיג אותה – בחרה פעמיים! – קשה לעיכול", כתב הפרשן הוותיק נחום ברנע ב"ידיעות אחרונות" (3.10) במאמר שכותרתו: "כשטראמפ עושה שלום". אבל המסקנה שברנע מסיק היא: "רק טראמפ יכול". טראמפ? הוא יכול לפעול רק למען האינטרסים של ארצו (... וגם למען כיסו התופח), כי אצל טראמפ אין ידידים, יש רק עסקים.

רק אנחנו מסוגלים להציל את עצמנו

הציפיות מטראמפ הן כה גבוהות, עד כי באי-קיום ההבטחות להפסקת המלחמה ולהחזרת החטופים, עלולים רבים וטובים לחשוב: גם לאחר שנתיים של מחאה ללא הפסקה – אין מי שמסוגל להושיע. בעת הפצת הגיליון הקודם של "זו הדרך" במוקדי ההפגנות ההמוניות נגד המלחמה ולמען שחרור החטופים בסוף השבוע ברחבי הארץ, רבים ממקבלי השתוממו למראה הכותרות בשער השבועון: "מה מסתתר מאחורי העסקה" ו"למה סירבתי – ראיון עם סרן רון פיינר". הם גילו סקרנות רבה ביחס למאמר "מה מסתתר מאחורי..." (ספוילר: זו תוכנית טראמפ-בלייר להשתלטות על הרצועה). אך רבים העירו "למה לסרב? כעת טראמפ יסדר". ולא כך הדבר. בינתיים טראמפ לא "יסדר" דבר, ואם וכאשר יסדר – זה יהיה נגד האינטרסים של רוב הישראלים והפלסטינים.

לאחר שנתיים של מחאה שוחקת נגד המלחמה ושלוש שנים של הפגנות נגד ההפיכה המשטרית של שלטון הימין – מאבק שהוא אחד – לא ניתן לשים את מבטחנו בטראמפ ואף לא באופוזיציה הציונית שמתגלה כל פעם מחדש באפסיותה. חיוני להמשיך ולמלא את הרחובות במשמרות מחאה של עשרות ומאות ועד להפגנות של רבבות ומאות אלפים; חיוני להתמיד בסירוב לשרת את צבא הכיבוש; אין להיכנע.

שמואל אורניץ

שנתיים למלחמה הקולוניאלית ברצועה צוינו השבוע בישראל, בפלסטין וברחבי העולם, אך בעזה מכונת ההשמדה כמנהגה נוהגת. חרף השיחות בסיני, ברכתו של הנשיא טראמפ בדבר "הפסקת ההפצצות הישראליות" והצהרתו לפיה "אנו שמים קץ לסכסוך הנמשך זה 3,000 שנה", עשרות פלסטינים נהרגים מדי יום ברחבי הרצועה בידי כוחות הכיבוש. גם הבטחתו של טראמפ לשחרורם של 48 החטופים "תוך 72 שעות" לא מומשה.

החשש המקנן בלב ישראלים ופלסטינים רבים הוא כי "העסקה" לא תצא כלל לפועל. רבים בישראל כבר יודעים שאין לסמוך על ראש הממשלה בנימין נתניהו. הוא לא מעוניין לסיים את ההרס ואת ההשמדה, הוא לא מעוניין להחזיר את החטופים ולשחרר אסירים פלסטינים. "מה שהתחיל בעזה יסתיים עם שחרורם של 40 חטופים, 46 למעשה" אמר נתניהו (באנגלית, כמובן) ביום שני (6.10) במהלך ריאיון עם עיתונאי אמריקאי אוהד. לא הייתה זו הפעם הראשונה שהוא לא נקב במספר החטופים המדויק – לפריד פתרונות.

טראמפ - תציל אותנו מעצמנו

ישנם בישראל אלה אשר שמים מבטחם בטראמפ, בנוסח "הצל אותנו מעצמנו". מטה המאבק להחזרת החטופים אף המליץ על הענקת פרס נובל לשלום לנשיא ארה"ב "בגלל פועלו". אכן, זהו אוקסימורון: טראמפ, השולח כוחות של המשמר הלאומי לערי ארצו כדי לפזר בכרוטליות מפגינים; המפציץ מן האוויר סירות דייגים בחופי ונצואלה; ושלא חסך ולו פצצה אחת כדי שישאל תמשיך בטבח בעזה, הוא האיש האחרון שניתן לצרף לשמו את המילה "שלום". לצערנו, לישראל היסטוריה ארוכה של תנועות, מפלגות ואישים שסברו שנשיא אמריקאי הוא מפלטם האחרון (ר' במדור 60" שנה לזו הדרך" בעמ' 4).

"גדול ידידי ישראל בבית הלבן הוא איש עילג, שלא מסוגל לסיים משפט גם אם הוא קורא אותו מהנייר. הוא חי בעולם של קוסמים ופיות, שבו כל אחד נהדר או נפלא או מדהים, אפילו חמאס, אלא אם כן שמו בידין או אובמה. הוא

פצועים מהתקפות מתנחלים ברחבי הגדה

נשיא ארה"ב יסדר

רבים ציפו להפסקת המלחמה לאחר הפרסום (29.9) של ה"דיל" שרקחו נשיא ארה"ב דונלד טראמפ וראש הממשלה בנימין נתניהו, הידוע בשם "תוכנית 21 הנקודות". אך הטבח ההמוני ברצועת עזה נמשך. לצערנו, זה לא חדש: "מסורת היא של החוגים הציוניים בקרב שוחרי השלום בישראל, להשליך את יהבם על הלחץ שיפעיל (כאשר יפעיל) הנשיא של ארצות-הברית על ממשלת ישראל לא רק לנהל משא-ומתן, אלא אפילו לסגת מהשטחים הכבושים ולהגיד להסכם שבמסגרתו תקום המדינה הפלסטינית העצמאית. אמנם, נשיאים אמריקאים רבים באו והלכו מבלי שמילאו את הצפיית האלה, אך התקווה למשיח שיגיש מעבר לים חיה ובוועט", כתבה עורכת "זו הדרך" דאז תמר גוז'נסקי בגיליון שפורסם ב-9 בדצמבר 2012.

"אני זוכרת דיון פומבי, במהלכו בהיתי כלא-מאמינה באחת מראשי מרצ, אשר ניסתה לשכנע את המאזינים, כי 'מפת הדרכים' (זו שהגה ממשל בוש ב-2002 ואימץ אריאל שרון) היא תוכנית שראוי לתמוך בה, כי הנה היא ביקרה בוואשינגטון ושמעה זאת ישירות מראשי הממשל. כזכור, תאריך התפוגה של 'מפת הדרכים', שלא שינתה דבר, היה 2005". גוז'נסקי הוסיפה: "ההצבעה לגבי בקשתה של פלסטין לקבל מעמד של מדינה משקיפה באו"ם שבה והוכיחה, כי הנשיא אובמה, חתן פרס נובל לשלום, מסתכן בידועין בבידוד בינלאומי, ובלבד שהידידה המתנחלת לא תישאר לבדה בעצרת האו"ם. וכאילו לא די בהצבעה נגד הבקשה, נציגתו של אובמה באו"ם, סוזן רייס גם דקלמה את שורות המחץ של דף המסרים של ממשלת נתניהו: הפלסטינים נוקטים 'צעדים חד-צדדיים' וההכרה היא 'סכנה לתהליך השלום'".

גוז'נסקי הציעה "לכל משליכי יהבם על ממשל אמריקאי לנסות להיזכר במלחמות שישראל יזמה וניהלה מאז 1967, ולשאול את עצמם: לאיזו מהן התנגד אי-פעם ממשל אמריקאי? והאם קרתה מלחמה כזאת, שלאחריה ממשל ארה"ב לא הזדרז להגדיל את הסיוע הצבאי וגם 'למלא את המחסנים שהתרוקנו'?"

"הבסיס לשיתוף הפעולה הצבאי והמדיני המעמיק והולך בין ארה"ב לישראל", הדגישה גוז'נסקי, "אינו התחרות בין הדמוקרטים לרפובליקאים על הבוחר היהודי, וגם לא 'הערכים המשותפים' הנעוצים בברית הישנה, אלא החשבון הקר של חוגי ההון-שלטון בשתי המדינות.

"שיתוף הפעולה האמריקאי-ישראלי גובה מאזרחי ישראל עצמם מחיר כבד ביותר: מלחמות חוזרות ונשנות; גידול ההוצאות הצבאיות על חשבון ההוצאות האזרחיות; חיזוק ההון שבשלטון; הבניית הצעירים כחיילי כיבוש; כרסום גובר בחירויות הדמוקרטיות; אפליה וגזענות ממוסדות; ובקיצור – 'הליכוד ביתנו' כמפלגת שלטון ראשית. עתידה של ישראל טמון, אפוא, בהיבט החשוב של הריאליזם המדיני, שחד"ש מצטיינת בו עשרות שנים: הידידות עם ארה"ב אינה אלא חיבוק דב הרסני, המסכן את ביטחון ישראל ואת שלום אזרחיה, המרחיק את השלום, והעלול להניב כבר באביב הבא, כפי שהתחייב נתניהו, את ההרפתקה המלחמתית הנוראה מכל מה שהיה בעבר", סיכמה.

שורה ארוכה של התקפות מתנחלים נגד תושבים פלסטינים ופעילים נגד הכיבוש נרשמו בימים האחרונים ברחבי הגדה. קבוצת מתנחלים תקפה בשני (6.10) פעילים מארגון "מסתכלים לכיבוש בעיניים" סמוך לכפר ראס אל עין בדרום בקעת הירדן בשטחים הפלסטיניים הכבושים. המתנחלים הטיחו אבן בראשו של אחד מהם וניקבו את צמיגי מכוניתו. פעילי הארגון שהו סמוך למאחז בלתי חוקי חדש שהוקם באזור, כאשר מתנחל שהצליח להתגנב בחושך ניקב את אחד מצמיגי המכונית. כשיצא הפעיל לבדוק מה קרה, תקף אותו המתנחל באמצעות אבן וגרם לפציעה בראשו.

בערב יום כיפור (1.10) הקימו נערי גבעות מודרכים בידי מתנחלים בוגרים מאחז על חורבות משכנם של תושבי ראס עין אל עוג'ה. התושבים גורשו לפני כשנה מבתיהם לאחר שאלו הוצתו. לובשי מדים שהזעיקו הפעילים לא הגיעו למקום כדי לא למנוע את הקמת המאחז. כמו כן, במהלך כל ימות השבוע פלשו נערים מהמאחז עם עדרי צאן וגמלים לאדמות של משפחות הרועים הפלסטיניים בחלקים שונים של הכפר. מתנחלים, חבריהם של רועי העדרים, השתוללו ברכבי ריינג'ר בדרכי הכפר בשעות היום והלילה.

בשבת (4.10) נפצע צעיר פלסטיני מירי חי ואחרים נפגעו בתקיפה של מתנחלים באזור יטא, דרומית לחברון. אוסמה מחאמרה, פעיל נגד ההתנחלויות, מסר לסוכנות הידיעות וואפא כי מתנחלים בליווי כוחות הכיבוש תקפו את הכפר אלי-זוידין וירו אש חיה. הירי גרם פציעתו של צעיר ברגלו. תושבים אחרים הוכו. לדברי מחאמרה, חיילים חסמו את הכניסות לכפר, מנעו מצוותי רפואה להיכנס ועיכבו כמה מתושבי המקום.

עוד דווח כי מתנחלים נכנסו לכפר שעב אל-בטום שבמסאפר יטא וניסו לגנוב עדר כבשים. בחריבת אינבי תקפו מתנחלים בתים, עד שנבלמו בידי התושבים. במהלך האירועים נעצר פעיל שתיעד את התקיפות. לפי מקורות מקומיים, מתנחלים נכנסו גם לאזור ואדי קטוניה שבח'לאל, לואדי אל-בנאת סמוך לגדר מדרום, ולמישור המזרחי. הם רעו את עדרי הצאן שלהם תחת הגנת חיילי הכיבוש, כחלק ממדיניות שמטרתה להשתלט על אדמות התושבים. בשעות הבוקר פרצה קבוצת מתנחלים חמושים לשלאל אליעוג'א, צפונית ליריחו, ורעתה את עדרי הצאן שלה בין בתי התושבים. ב-3.10 גירשו מתנחלים עשר משפחות מאדמותיהן החקלאיות בכפר פרח'ה שממערב לסלפית ומנעו מהן למסוק את הזיתים, כשהם מלווים בכוחות הכיבוש. ראש מועצת פרח'ה, מוסטפא חמאד, מסר ל"זו הדרך" כי המועצה יחד עם הוועדה החקלאית יזמו יום התנדבות מוקדם לקטיף, לאחר שכמה עצי זית נעקרו ונשברו שבוע לפני כן ויבולם נגנב. הוא סיפר כי תושבים שהגיעו לאזורים שבצפון-מערב הכפר – אל-צפחה, אל-מנקע ובטן א-שמי – גילו כי מתנחלים גנבו את היבול וכי עדרי צאן שלהם רועים בשטח.

במהלך העימותים בין המתנחלים לתושבי הכפר, תקפו מתנחלים צעיר פלסטיני ושברו את אפו. הוא פונה לטיפול בבית החולים על שם יאסר ערפאת בסלפית. בהמשך נאלצו יותר מעשר משפחות לעזוב את אדמותיהן עקב אלימות. במקביל פרצה אש באדמות חקלאיות סמוך לדרך אל-מטווי, המחברת בין סלפית לברוקין, ליד ההתנחלות אל-ראס. נסיבות השריפה טרם התבררו. לדברי חמאד, מאז הקמת מאחז שובל ממערב לכפר באוקטובר 2024, מונעים מתושבי פרח'ה לעבד 75% משטחי מטעי הזיתים שלהם.

בישראל אפשר רק לחלום על שביתה כללית נגד המלחמה

הנתק בין המחאה לעובדים

מפגינים קוראים לבר-דוד להכריז על שביתה כללית נגד המלחמה (צילום: אבשלום ששוני / פלאש 90)

הדוברים בכנס הצביעו גם על תהליכים פנימיים שהחלישו את האיגודים עצמם. ד"ר סבוראי ביקרה את סירוב ההסתדרות לשבות כבר בראשית ההפיכה המשטרית ב-2023, למרות שלדבריה "איגודי עובדים לא יכולים להתקיים בחברה שאינה דמוקרטית". אפילו הפגיעה הכלכלית בעובדים במהלך המלחמה, הדגישה, היא עילה מספקת להכרזת סכסוך עבודה, אך נדרשת לכך עבודת שטח אמיתית.

הם מפחדים

ד"ר סולל ציינה כי את ראשי ההסתדרות מאפיין כיום פחד עמוק המונע מהם לעסוק בנושאים מהותיים. "הם מחזיקים בארגון בציפורניים ופחדים שיאבדו שליטה. לכן לא מסבירים לעובדים את חשיבות השתתפותם בקבלת ההחלטות", אמרה. לדבריה, מצב זה מוביל לכך שההסתדרות מתייצבת למחאה על פגיעה בדמוקרטיה מעמדת חולשה. עו"ד סטולר הצביעה על שבר אידיאולוגי עמוק אף יותר: "ההסתדרות לא רק מתביישת באידיאולוגיה מעמדית – היא פשוט איבדה אותה לגמרי". לדבריה, הארגון פועל כיום יותר כ"מועדון צרכנים" מאשר ככלי לשינוי חברתי, ומתמקד בלוביזם בכנסת במקום בפעילות פוליטית רחבה.

ד"ר סאבין בן שושן הציעה הסבר נוסף לשתיקת האיגודים: זהות. לדבריה, רבים מראשי האיגודים כיום מזדהים עם הימין. צה"ל, אחד המעסיקים הגדולים במשק, מספק לעובדיו יציבות תעסוקתית המקשה על התנגדות למלחמה. הימין הפופוליסטי, ציינה, ניכס את השיח הזהותי ומשתמש בו ככלי המנתק את המזרחיות מסולידריות עם קבוצות מוחלשות. "המזרחיות הפכה קרדום לחפור בו במקום להיות בסיס לסולידריות", אמרה. היא קראה לחדש את החיבור בין מאבקים זהותיים למאבקים מעמדיים.

עו"ד סטולר סיימה את דבריה באזהרה כי המדינה כבר נוקטת צעדים יזומים למניעת התקוממות חברתית רחבה, בהם תשלומים חסרי תקדים עבור ימי מילואים המונעים אבטלה המונית. עם סיום המלחמה, העריכה, עלולה ישראל להתמודד עם משבר כלכלי חריף. "אנחנו ניצבים לפני קטסטרופה. לכן בצד שמירה על הדמוקרטיה, חייבים לקדם גם התארגנות מעמדית אמיתית במסגרת איגודי העובדים", אמרה.

אדם אלי

שנתיים מתחילת המלחמה בעזה. מאות אלפים יוצאים לרחובות בקריאה להפסקת אש, להחזרת החטופים ולהגנה על הדמוקרטיה. אך מעמד העובדים על ארגוני הגדולים נותר ברובו מחוץ למעגל המחאה. ההסתדרות אינה מגיבה, איגודי העובדים שותקים, והמחאה עצמה מתקשה לדבר בשפה שמוכנת לעובדים. על רקע זה התקיים בגדה השמאלית בתל אביב הכנס "המחאה והעובדים", שניסה לנתח את שורשי הנתק ולשרטט כיוונים אפשריים לגישור.

בכנס נשאו דברים ד"ר אפרים דוידי (אוניברסיטת תל אביב), חבר הנהגת ההסתדרות לשעבר; יאיר טרצ'יצקי, ממייסדי ארגון העיתונאים; ד"ר עו"ד מורן סבוראי, ממובילות "ישראל עוצרת"; ד"ר ליאת סאבין בן שושן מהקולקטיב המזרחי אזרחי; ד"ר עו"ד יפעת סולל, יו"ר ברית הקואופרטיבים לצדק חברתי-כלכלי-סביבתי; ועו"ד מור סטולר, חברת סיעת חד"ש בבית נבחרת ההסתדרות.

הביקורת החריפה ביותר ניתחה על ההסתדרות ועל איגודי העובדים, שלדעת הדוברים כשלו באופן עמוק הן מול ההפיכה המשטרית והן מול המלחמה בעזה. ד"ר דוידי נימק: "נהרגו כ-60 אלף עזתים, אך גם מאות עובדים ששירתו בצבא הכיבוש – והאיגודים כשלו בהגנה על חיי חבריהם". הנהגת ההסתדרות, אמר, לא רק מתעלמת מההשלכות המעמדיות של המלחמה – זו שהציבה עובדים ישראלים, רבים מהם מאוגדים, מול עובדים פלסטינים מובטלים – אלא אף מתרברבת בתמיכתה בלחימה. "יו"ר ההסתדרות, ארנון בר דוד, הצטלם בגאווה חותם על פגזים במפעלי תעש המופרטים. זו בגידה בערכי מעמד העובדים ובערכים אנושיים בסיסיים", ציין.

דוידי הדגיש כי האיגודים גם אינם נאבקים ברווחי ההון העצומים שנצברו במהלך המלחמה בזמן שיוקר המחיה מרקיע שחקים. לדבריו, בניגוד לאירופה, שם מתקיימים דיונים על חרם על סחורות מישראל ואף שביתות כלליות נגד המלחמה, בישראל "לא ניתן אפילו לחלום על צעדים כאלה במציאות האיגוד-מקצועית הנוכחית".

בר-דוד: תם עידן המאבקים

טרצ'יצקי הציב את הכשל בהקשר היסטורי רחב: הברית בין מחנה המרכז-שמאל לבין איגודי העובדים קרסה כבר לפני עשרות שנים. ההכרזה של ברדוד, עם כניסתו לתפקיד ב-2019, כי "תם עידן המאבקים" סימנה לדעתו את נטישת הכלים של המאבק. המחנה הליברלי מצדו לא עשה דבר כדי לשנות זאת. לכן כשפרצה המחאה וגורמים שהתנגדו לשביתות בעבר דרשו מההסתדרות לשבות – ברדוד כצפוי דחה זאת. "השינוי לא יקרה כל עוד המחנה שרוצה שלום ודוגל בערכים ליברליים לא יבין את האינטרסים של איגודי העובדים ולא יציע להם אלטרנטיבה", הדגיש טרצ'יצקי.

עו"ד סטולר הרחיבה את ניתוח הפער הזה בהגדירה את המחאה כ"מנותקת ביותר שיכולה להיות מציבור העובדים". לדבריה, המחאה דורשת מההסתדרות לשבות, אך אינה מתעניינת בשאלה לאן מובילים את העובדים השובתים או כיצד מגינים עליהם. "כשרוצים שביתה – צריך גם להסביר לאן אנחנו הולכים", אמרה.

ילדים בתור לחלוקת מזון במחנה נסייראת שבמרכז רצועת עזה (צילום: וואפא)

עזה וכלכלת הג'נוסייד

בעלי הון יכולים להפיק רווחים רק מניצול עובדים. אך תחרות מצד בעלי הון אחרים מאלצת אותם לקצץ בעלויות העבודה. כפי שהראה מרקס במחקרו "הקפיטל", הפרודוקטיביות הגוברת מובילה לצמיחה ארוכת-טווח במספר העובדים העודפים מבחינת צרכיו של ההון, ולפיכך אינם מסוגלים למצוא תעסוקה יצרנית. מחקרים עדכניים מעריכים כי המשקל של "אוכלוסייה עודפת" זו הוא כיום בין 40% ל-60% מהאנושות, ומשקל זה רק גדל.

אוכלוסיות עודפות

ככל שנמשך משטר הקפיטליזם, כך גוברים סיכוייו של העובד הממוצע לסבול מאבטלה ומעוני. אך אין כאן דיכטומיה טהורה: בקרב הפרולטריון קיימות שכבות שונות, שלכל אחת מהן רמה מסוימת של גישה לתעסוקה יציבה, בדרך כלל, רמה זו תלויה בקטגוריות כמו גזע, קסטת, דת, לאום ומגדר. בשל הפיקוח הגובר בגבולות, האזרחות היא גורם מכריע במיוחד בשאלת ההפיכה לאוכלוסייה עודפת.

אולם גם כאשר ההון לא זקוק לכוח העבודה שלהן, יש לו שימושים אחרים באוכלוסיות עודפות. הוא נעזר בעובדים עודפים, כולל מהגרים, כ"צבא מילואים" שניתן להעסיק בקלות בתקופות של פריחה כלכלית, לפטר במהירות בתקופות של משבר, ובאופן כללי לנצלו כדי להוריד את רמת השכר. הפיתוח הקפיטליסטי אף מוזיל בהתמדה את מחירם של צורכי חיים בסיסיים, ובכך מאפשר לשמר אוכלוסיות עודפות בחיים (ובזול) באמצעות סיוע הומניטרי.

אך ההון חופשי באופן בסיסי מכל מחויבות להישרדותן ארוכת הטווח של אוכלוסיות אלה. בהינתן האפשרות, הוא שמח לנסות שיטות חדשות המשלבות את ניצולן עם הורדת רמת החיים שלהן. חיסול התמיכה המדינתית באוכלוסיות עניות במדינות הדרום הגלובלי באמצעות רפורמות "התאמה

העולם צופה בבושה ובפחד בישראל שפלשה לעיר עזה ומובילה את מסעה הרצחני נגד הפלסטינים לשיאים חדשים של אימה. דעת הקהל ברחבי העולם, כולל בארצות-הברית, כבר פנתה מזמן נגד התוקפנות הישראלית. המוסדות הבינלאומיים החשובים ביותר קוראים כולם לעצור את ההרג. כמה ממשלות אירופיות כבר החלו להתרחק מישראל, אך המדינות החזקות ביותר בגוש המערבי עדיין תומכות בה ללא סייג. מזכיר המדינה האמריקאי מרקו רוביו אפילו טס לתל אביב כדי להביע באופן אישי את "התמיכה המלאה" של ממשל טראמפ. הנשיא הרצוג, שהכריז כידוע כי בעזה אין חפים מפשע, זכה בספטמבר בקבלת פנים חמה מצד ראש הממשלה הבריטי קיר סטארמר.

ישראל היא מדינה קטנה התלויה לחלוטין בארה"ב ובמדינות מערביות אחרות. מדוע למרות ההתנגדות הציבורית הברורה בארצותיהם, מוספים מנהיגי המערב לתמוך בישראל עד כדי פגיעה בסיכוייהם להיבחר מחדש? האם זו הנטייה הסמויה לחסל אוכלוסיות לא-לבנות כחלק מהדג"א האידאולוגי של המערב, כפי שמציעה תיאוריית הקולוניאליזם ההתיישבותי? או שמא יש בדינמיקה של המערכת הקפיטליסטית העולמית דבר המאפשר את הג'נוסייד, ואפילו מעודד אותו?

במבט ראשון נראית טענה זו מפוקפקת. רווחיהם של בעלי ההון תלויים בעבודה אנושית; איזו תועלת עשויה לצמוח להם מהשמדה של כוח עבודה? לכן יש לזכור כי ההיסטוריה של הקפיטליזם היא גם ההיסטוריה של בני אדם רבים שנמנעה מהם תעסוקה יצרנית. הפלסטינים בכלל והעזתיים בפרט נמנים עם "אוכלוסיות עודפות", אותן מיעד ההון העולמי להשמדה כאשר הן מתחילות להתנגד לגורלן – מה שקורה באופן בלתי-נמנע.

ואסטרטגיית "ההפרדה" הישראלית האיצו את המגמה. בשנת 2022 רק 3.5% מכוח העבודה העזתי הועסק בישראל. בפרוץ המלחמה ב-2023, סולקו העזתים לחלוטין. כך נדחקו כל העזתים אל מחוץ לשורות האוכלוסייה העודפת המועסקת לפרקים.

אוטונומיה זעומה

כפי שתיאר טארק בקעוני, אנליסט פלסטיני-בריטי, ההסדר שנכפה על ההנהגה העזתית בין 2007 ל-2023, מלמד מהו ההסדר המוצע כיום לאוכלוסיות עודפות ברחבי העולם. תחת סגר ישראלי ומצרי הוענקה לעזה מידה מסוימת של אוטונומיה פנימית בצד סיוע במזון המספיק למניעת רעב. בתמורה, נדרשו תושבי הרצועה להסכים עם סבבים חוזרים ונשנים של ענישה אלימה, עוני שוחק, הפרדה משאר העם הפלסטיני והתעלמות בינלאומית. עסקה זו כללה לא רק את ישראל, שהתחייבה להימנע מהפלת שלטון חמאס, אלא גם את קטאר – בעלת בריתו של חמאס. זו סיפקה את הכספים הדרושים לשמור על העזתים בחיים, אך בתנאים של קיפאון כלכלי ופוליטי.

ב-7 באוקטובר 2023 הפר חמאס את ההסדר הזה כשפתח במתקפת פתע על עוטף עזה, שכוונה נגד חיילים ואזרחים כאחד. עוד באותו יום החלה האוכלוסייה העזתית (שאישה לא התייעץ עמה לפני הפתיחה במתקפה) לשלם את המחיר: טבח ישראלי חסר אבחנה והשמדה כוללת ומכוונת של תשתיות, כולל בתי חולים ובתי ספר.

חוקרים ופעילים פלסטינים הצביעו על הכרזות המנהיגים הישראליים, כמו גם על מעשיהם, ומייד הכריזו כי מה שמתחולל הוא ג'נוסייד. עמדה זו מגובה כעת בידי אינספור בני סמכא אקדמיים ומשפטיים. גורמים אזוריים שפעלו בסולידריות עם עזה – חיזבאללה, החות'ים ואיראן – הותקפו זה אחר זה, תמיד בתמיכה שקטה או נלהבת של ארה"ב, של האיחוד האירופי ושל בנות בריתה "האברהמיות" של ישראל על במזרח התיכון. אפילו מתקפתה האחרונה של ישראל על קטאר, בת ברית נאמנה של ארה"ב, לא ערערה תמיכה זו.

תג המחיר של המרד

מובן מאליו כי לא ניתן להסביר רצח עם תוך שימוש במושגים כלכליים בלבד. רמות אחרות של ניתוח – מהמניפולציות המשוכללות של נתניהו בזירה הפוליטית הישראלית ועד המזיגה האידאולוגית בין המשחיתות האוטונומיות למשחיתות הציונית – רלוונטיות גם הן. אך ההבנה כיצד מוביל הקפיטליזם לעיצובן של אוכלוסיות עודפות, ומדוע ההון אדיש (במקרה הטוב) לגורלן, מאפשרת להבין גם מדוע בעלי השררה באימפריה מחויבים כעת לתמיכה בג'נוסייד שמחוללת ישראל בעזה.

המניע, במילים פשוטות, הוא קביעת תג מחיר גבוה להחריד על מרד של אוכלוסיות אלה נגד כליאתן. לחלק הגדל של האנושות המזהה את סבלו עם סבלם של הפלסטינים, מעבירה ההשמדה הישראלית של עזה בתמיכה מערבית מסר ברור: הישארו ב"שיטה הולדת" שלכם (בלשונו של טראמפ) ויותר לכם לחיות בדלות, ללא תעסוקה יצרנית או שליטה בעלת משמעות בעתידכם הקולקטיבי. נסו לפרוץ החוצה – תושמדו.

במסר זה, מצמרר ככל שיהיה, אין דבר הסותר את האינטרסים של ההון. ג'נוסייד לעולם אינו בלתי-נמנע – הוא תמיד אחריותם הפלילית של האינדיבידואלים והמדינות המבצעים אותו. אך בעולם שנשלט בידי מערכת שרואה בני אדם כמיתרים, הוא סכנה גוברת ונוכחת תמיד.

מתן קמינר

מבנית" לא מנעה מההון הגלובלי לנצל את המעמדות העובדים שלהן, שנעשים אומללים יותר ויותר.

מהיפר-ניצול לג'נוסייד

מפלצתי ככל שיהיה, היפר-ניצול כזה אינו ג'נוסייד. אך הוא עשוי לגלוש לג'נוסייד, כפי שמראה מחקרו ההיסטורי של אדם טוז (Tooze) על הכלכלה הנאצית. טוז קושר בין השמדת יהודי מזרח אירופה לתוכנית הקולוניאליזם ההתיישבותי של היטלר (Generalplan Ost) ששאפה להפוך את מזרח אירופה לעורף החקלאי של גרמניה. לפי תוכנית זו, שזכתה בגיבוי נלהב מצד בעלי ההון הגרמנים, כל יהודי האזור ורבים מתושביו האחרים היו עתידים להפוך אוכלוסייה עודפת – ולכן יועדו לגירוש או למוות.

אך ההיגיון הנאצי חייב הן ניצול של כל כוח העבודה הזמין והן חיסכון במזון ובשאר אמצעי המחיה עבור החיילים והאזרחים הגרמנים. מכאן צמח המבנה של קומפלס אושוויץ-בירקנאו, שתוכנן כשילוב "רציונלי" של ניצול והשמדה. אסירים שלא יכלו לספק כוח עבודה עורף נרצחו מייד, והשאר הועבדו למוות. מאמץ מקסימלי נסחט מגופם המורעב, שעה שמדענים נאצים ניסו להגיע לאופטימיזציה של הפונקציות הפיזיולוגיות הרלוונטיות. אף שלא לוותה באותה אידאולוגיה אולטרה-גזענית, המדיניות הבריטית של "ההעברה הכפויה" של קלוריות מאזרחים יהודים לצבא הובילה גם היא להרעבה של מיליונים (פרקטיקות דומות בברית המועצות הובילו לתוצאות דומות).

בעשורים שלאחר מלחמת העולם השנייה, הפרודוקטיביות החקלאית הגדלה אפשרה להאכיל את האוכלוסייה בזול, והמדיניות האימפריאלית כבר לא נדרשו להכריע בין האכלת המטרופולין לבין הקולוניה. מחקרים אגרריים ביקורתיים הראו כי הצפת העולם השלישי בעודפי מזון בצורת "סיוע" ביצרה את הרווחים המערביים. בה בעת זו החלישה את אחיזת האיכרות המקומית באדמתה, ובאופן פרדוקסלי הפכה אותה לפגיעה יותר לרעב למרות העודף העולמי במזון. העמקת התלות של הדרום הגלובלי בשוק הובילה לצמיחה נוספת של אוכלוסיות עודפות, שהתרכזו כעת באזורים עירוניים.

כינון רצועת עזה

במזרח התיכון – האזור התלוי ביותר בייבוא מזון כיום – בולטת דינמיקה זו במיוחד. בתחומי המזרח התיכון, עזה היא מקרה קיצון. האיכרות הפלסטינית, שגורשה ברובה בנכבה של 1948 והתקבצה במחנות הפליטים סביב ישראל, הפכה האוכלוסייה העודפת המובהקת ביותר באזור.

הטריטוריה הזעירה, שתכונה לימים רצועת עזה, נולדה מהאסון של 1948 כשטח חסות מצרי בו נקבצו מאות אלפי פליטים מדרום פלסטין. בכך היא שונה למדי מהגדה המערבית – שטח גדול יותר בו עלה בידי האיכרות המקומית לשמור על חלק גדול מאדמתה.

בעקבות הכיבוש של 1967, נכנסו פלסטינים משני האזורים לשוק העבודה הישראלי. בשנת 1986, 46% מכוח העבודה העזתי הועסקו בישראל וסייעו לצמיחתה הכלכלית הארוכה. אך המדיניות הישראלית מנעה פיתוח כלכלי בעזה עצמה ושימרה את מצבה השברירי של הרצועה. היא מנעה הקמה של בסיס יצרני ברצועה ובה בעת מנעה מעסקים ישראליים לפתח תלות גדולה מדי בכוח העבודה העזתי, אותו ראתה ישראל כסכנה פוליטית אפשרית.

פוטנציאל זה מומש באינתיפאדה הראשונה (1987-1993). זו הובילה להדרה הדרגתית של העובדים הפלסטינים – ובמיוחד העזתים – מהכלכלה הישראלית ולהחלפתם במהגרים מהדרום הגלובלי. "תהליך השלום" של אוסלו

מרצח שלוש צעירות בארגנטינה אל ההדהוד בישראל

גופן של נשים כשדה קרב

של נשים הופך שפה של כוח – אמצעי להשפלה, להטלת אימה ולמחיקה סימבולית.

בעת ובעונה אחת, הזירה הישראלית מתווכת על ידי ממד אידאולוגי-דתי שהשלכותיו ניכרות בזכויות, בחינוך ובמרחב הציבורי. מאבקים על עצמאות מערכת המשפט משליכים ישירות על יכולת המדינה להגן על זכויות נשים ומיעוטים; במערכות חינוך מסוימות, ובעיקר בחינוך החרדי, תוכנית הלימודים לבנות מצומצמת ואינה מספקת להן כלים אזרחיים, מדעיים ומקצועיים שוויוניים; ובמרחב הציבורי מתרבים ניסיונות להחיל הפרדה מגדרית או מגבלות על השתתפות נשים באקדמיה, בצבא ובאירועים תרבותיים. בצד זה, קולות פמיניסטיים-דתיים מבפנים מנסים לערער את ההיררכיות ולדרוש שוויון בעולם האמונה עצמו.

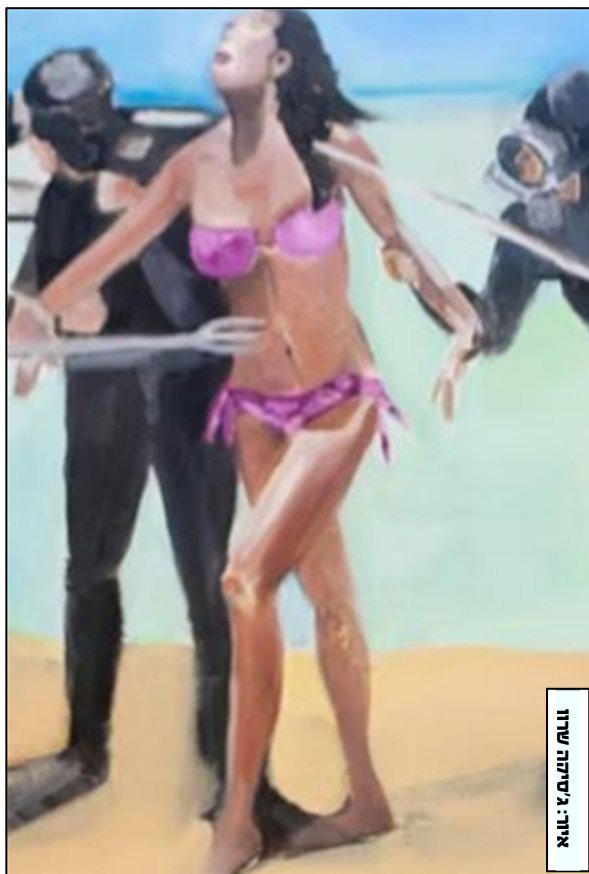
בין אם מדובר בקרטלי סמים המייצרים טרור חברתי בפרברי ארגנטינה ובין אם זה טרור שמטרתו למחוק זהות ולהכניע קהילה בישראל – גוף האישה הופך מדיום של מסר פוליטי ואליים. בפלורנסי וארלה, מופנה המסר ליריבים ולחברה כולה: "אנחנו הריבון". בישראל, המסר מכונן למחוק אנושיות ולהטיל אימה קולקטיבית. בשני המקרים הנשים אינן "נזק אגבי"; הן יעד אסטרטגי.

המחאה הציבורית הכרחית, אך היא אינה תחליף למדיניות. בארגנטינה, בצד הדרישה לצדק ולהעמדה לדין, חיונית השקעה בחינוך, בתעסוקה ובהגנות חברתיות לנערות ולצעירות – כדי שהן לא יידחקו לשולי השוליים, שם קל יותר לנצל אותן ולהשתמש בגופן כמטבע פוליטי-פלילי. בישראל, בצד ההכרה הרשמית והחברתית בפשעים המיניים של 7 באוקטובר, נדרש מאמץ עקבי להגן על מרחבים שוויוניים לנשים – במשפט, בחינוך, בצבא ובתרבות – מול ניסיונות לצמצם את חירותן בשם אידאולוגיה דתית או פוליטית.

הקו המחבר בין פלורנסי וארלה לעוטף עזה ואף לערי ישראל כולן ברור: כל עוד גוף האישה הוא זירה לגיטימית להעברת מסרים, איש מאיתנו אינו בטוח. התשובה חייבת להיות כפולה: אכיפה מוגברת ומדיניות של צדק חברתי; ביטחון מגדרי ושוויון. מעל הכול – הכרה עקרונית שלכל אישה זכות לחיים, וששום גוף של אישה אינו כלי נשק.

ג'סיקה שרון

ארגנטינה טרם התאוששה מרצח משולש אכזרי: גופותיהן של ברנדה דל קסטיו (20), בת דודתה מורנה ורדי (20) וחברתן

אור: ג'ורג' ג'ורג' / וואלה

לארה גוטיירס (15) נמצאו ב-27 בספטמבר בפרבר עני של בואנוס איירס. ברנדה הותירה תינוק בן שנה. הרצח והעינויים שודרו בשידור חי בידי אנשי כנופיית פשע בתחום הסמים.

בתקשורת המקומית מיהרו לכנות את האירוע "סגירת חשבונות" בעולם הסמים. אך ההסבר המצמצם הזה מחמיץ את התמונה הרחבה: שוב גופן של נשים צעירות – ובעיקר נשים משכבות מוחלשות – הופך שדה הקרב שעליו נרשמים מסרי שליטה, אימה וכוח. כך גם סברו ארגוני הנשים ברחבי ארגנטינה שעמדו מאחורי הפגנות המוניות ברחבי המדינה.

בין פשע מאורגן לעוני מגדרי

הרצח המשולש אינו חריג. בשנים האחרונות מתרחב דפוס של פמיסייד (רצח נשים על רקע מגדרי) בהקשר של סחר בסמים, בעיקר במחוזות בואנוס איירס וסנטה פה.

המקרים האלה עומדים על קרקע חברתית-כלכלית סדוקה: שיעורי האבטלה והנשירה מלימודים הגבוהים בקרב צעירות; אבטלה עמוקה יותר בקרב נשים צעירות; גישה מוגבלת לתעסוקה פורמלית. קיצוצים חדים בתוכניות רווחה וחינוכיות לצעירים שביצעה ממשלת הנשיא הימנית-קיצונית העמיקו והותירו אלפי נערות וצעירות בלי עבודה ורשת ביטחון. במארג זה, הפשיעה המאורגנת אינה רק "גורם חיצוני" בשכונות העוני; היא מנצלת את הוואקום שמותירים אחריהם העוני, ההדרה והמדינה הנחלשת. גופן של הנשים משמש כלי הפחדה, אזהרה לקהילות היריבות ומסר לציבור כולו. הרצח המשולש בפרבר פלורנסי וארלה מדגים באכזריות כיצד שילוב פשע, עוני ואי-שוויון מגדרי מחפצן נשים ומשתמש בהן כסמל של כוח.

ישראל: הדהוד אחר - אותו היגיון

המרחק בין פרברי בואנוס איירס לבין ישראל גדול, אך דפוס האלימות המגדרית דומה להפליא. לאחר 7 באוקטובר עלו בישראל עדויות קשות על תקיפות מיניות ושימוש מכונן בגופן של נשים כחלק מאסטרטגיית טרור: לא רק פגיעה בפרט, אלא הטבעת אות קין על קהילה שלמה. גם כאן גופן

'שורשים' חושפת את האדמה שהאמן מעבד באום אל-פחם תערוכה של פואד אגבאריה בגבעת חביבה

וחושף שורשים חיים בולטים, חושניים ואגרסיביים, המחברים אותו לאביו ולאמו, לזיכרונות הילדות ולתרבות". עוד כתב אבו שקרה: "אגבאריה מגדל משוכות צבר ומייצר ייחורים, כופה קרבה על צמחים שלא בחרו להתקרב, ומקים לתחייה רעיונות שנולדו במטע שלו הממוקם לא רחוק מחומת ההפרדה. קטיעה זו של המרחב ומרקם החיים באה לידי ביטוי בציורים גדולים, עשירים במשוכות צבע, הממלאים את קירות הגלריה, הנעים בין כעס לבין ליריות וגעגועים. במרכז החלל יעמוד המודל החי, צבר ששורשיו החשופים והתלושים יינקו נוזל ספק מים ספק דם ממקור מלאכותי; כך ימשיך הצבר להתקיים ולנשום גם מחוץ לסביבתו הטבעית, מונשם על ידי האמן".

לראשונה, גם שטיחיו של אגבאריה עוברים בתערוכה מטמורפוזה: לאחר שצייר שטיחים פלסטיניים וקומים רבים מספור, הפעם גם הם הופכים למיצבים מתכתיים, חתוכים בלייזר, כשחוטיהם הצבעוניים מתחבאים מאחוריהם ומזכירים את סדר הדברים המוכר. גם שטיחים אלה, שאיבדו את רכות הבד, מספרים את סיפורו ושולחים שורש לעבר הביוגרפיה הפרטית והלאומית שלו.

בשבת, 18 באוקטובר, בשעה 12:00, ייערך שיח גלריה בהשתתפות האמן. נעילת התערוכה - ב-1 בנובמבר. שעות הפתיחה של הגלריה: א'-ה' מ-9:00 עד 16:00, שישי מ-11:00 עד 13:00 ובשבת מ-10:00 עד 14:00.

דויד מרגלית

אמנות נגד השמדה: תערוכה מקוונת בגדה השמאלית

כל המבקר באירועים הפוליטיים והתרבותיים השונים הנערכים מדי שבוע במועדון הגדה השמאלית בתל-אביב מופתע לגלות שעל קירותיו נתלו יצירות שונות מהרגיל. אלה כרזות שהופקו לקראת "הפגנת איורים" שנערכה ברחובות תל-אביב ב-15 בספטמבר האחרון.

בהפגנת האיורים והכרזות לקחו חלק עשרות אמנים ידועים יותר וידועים פחות ולהם מכנה משותף: התנגדות לכיבוש, למלחמה, להרעבה ולהשמדה ברצועת עזה. "יפות, יצירות, קוראות תיגר ושוחרות שלום בהפגנה של יצירות אמנות ובסופה - שיח אמנים, פעילים ועוברים ושבים", אמר אחד האמנים. ניתן להתבונן בכל היצירות בדף הפייסבוק של הגדה השמאלית.

עִבּוּעַ עִיר / בְּעִרִּיכַת לְרִיסָה מִיֵּלָר

כֶּשֶׁר שִׁירִי / חֲגִית בַּת אֲלִיעֶזֶר

נְתוּנָה לְחֶסֶדֶיָּה
שֶׁל מְרִשֶׁת הַהִדְקָנוּת.
הִיא תָּרָה אֶת מַפֶּת גּוֹפִי
וְתוֹקְפֶת בְּשִׁירִיּוֹת

אֲנֶסָּה לְכַתֵּב
כְּבָחִינַת כְּשִׁירֹת

**פואד אגבאריה, "עיוור במולדתו", שמן על בד, 2025
(מתוך התערוכה)**

פואד אגבאריה מציג בגלריית גבעת חביבה לאמנות תערוכת יחיד בכותרת "שורשים". בתערוכה מציג האמן הוותיק ציורים ווירטואוזים בצד מיצבי ברזל דקים ומיצב צבר שהכין במיוחד לתערוכה.

אגבאריה, שנולד ב-1981 בכפר מוסמוס בוואדי עארה, הוא בוגר המחלקה לאמנות של האקדמיה לאמנות ולעיצוב בצלאל בירושלים ובעל תואר שני באמנות וביצירה מאוניברסיטת חיפה. בסיום לימודיו בחר אגבאריה להשתקע באום אל-פחם בה הוא יוצר.

לדברי אוצר התערוכה, פריד אבו שקרה, "אגבאריה חוקר את עברו בידיים: הטקסטורות הגסות שגרף מהאדמה, אותה הוא מעבד עד היום, מונחות על הקנבס באופן המחייב את ציוריו הריאליסטיים והפנטסטיים גם יחד. נוף ילדותו, הפראי והטעון, השתנה במהלך חייו והקנה לו תחושות קשות של אכזבה, תסכול וניתוק רגשי, את אלה תרגם לאמנות השולחת שורשים לכל עבר, נאחזת ונעקרת, משתרגת ומרפה. מוטיב השורשים מופיע בכל עבודותיו, כסמל המבקש להינעץ באדמה לאומית, משפחתית וחקלאית, אך נתלש

מנסים להכשיל את המו"מ

הרוח האנושית בעזה. לדבריה, "אלפי פלסטינים נותקו ממשפחותיהם, ורבים אחרים עדיין נחשבים נעדרים". עוד הוסיפה כי השפעת האירועים בשנתיים האחרונות ניכרת על "פניהם העייפות של האנשים שבקושי רב מנסים להחזיק מעמד", וסיכמה: "שנתיים של מאבק על הישרדות הותירו חותם שלא ניתן לתאר".

אפרילוד הזהירה כי אין די בשירותים המינימליים שנותרו ברצועה כדי למלא את הצרכים הבסיסיים של האוכלוסייה, וציינה: "רבים מהאזרחים חסרים גישה בטוחה וסדירה למים, לתשתיות היגיינה ולשירותי בריאות". בהתייחסה למצב ההומניטרי הקשה, סיפרה כי פגשה "אימהות מלאות פחד שאינן יודעות כיצד יאכילו את ילדיהן או ישמרו על ביטחונם". היא הוסיפה כי ראתה "חולים הנאבקים להחלים תוך כדי עקירה מתמשכת ובתנאים קשים".

ארגונים הומניטריים, בהם רופאים לזכויות אדם, הזהירו בימים האחרונים שוב ושוב מפני התמוטטות מוחלטת של מערכת הבריאות ברצועה. זאת על רקע הפגיעה המכוונת במוסדות הרפואיים, המחסור החריף בתרופות ובציוד רפואי, והזרם הבלתי פוסק של פצועים הזקוקים לטיפול דחוף. אפרילוד שבה והדגישה את קריאת הצלב האדום להפסקת אש מיידית, לפתיחת המעברים ולהכנסת סיוע הומניטרי ללא מגבלות, וכן לנקיטת כל האמצעים הנדרשים כדי להגן על אזרחים מפני השפעות הלחימה.

יותר מ-130 בני אדם נהרגו בהפצצות של צבא הכיבוש ברחבי רצועת עזה מאז שהנשיא טראמפ הכריז על קץ התקיפות הישראליות. לפי מקורות רפואיים ברצועה, מטוסים וטנקים הפציצו ליד בתי חולים ברחבי הרצועה, והתקיפו את שכונת תל אל-הווא שבדרום-מערב העיר עזה. במקביל הפגינו תותחים אזורים בדרום העיר. בין השאר דווח גם על אזרחים שנהרגו ונפצעו מידי כוחות הכיבוש בזמן שעמדו והמתינו לחלוקת סיוע הומניטרי בדרום העיר ח'אן יונס.

ההפצצות והרג תושבי רצועת עזה נמשכים למרות פתיחת המו"מ לשחרור החטופים בשארם א-שייח' (ר' עמ' 3). דובר צה"ל עצמו הודיע על "ירי ארטילרי לעבר מבנים בשכונת אל-נאסר ממערב לעיר עזה. היו גם תקיפות בשכונות סברה וזיתון בעיר עזה". למחרת הוסיף שגם בוצע ירי לעבר עקורים המנסים לשוב לבתיהם בעיר עזה.

הוועד הבינלאומי של הצלב האדום מסר השבוע כי תושבי רצועת עזה עברו בשנתיים האחרונות מציאות של מוות ועקירה כפויה. הצלב האדום הזהיר כי השירותים החיוניים שנותרו אינם מספיקים עוד כדי למלא את הצרכים של יותר משני מיליון התושבים. את הדברים אמרה מנהלת המשלחת של הצלב האדום בעזה, שרה אפרילוד, ואלה פורסמו בעמוד הרשמי של הארגון בפייסבוק. אפרילוד הדגישה: "במשך שנתיים שלמות סובלים האזרחים מהרג, מעקירה ומשליטת כבוד אנוש בצורה מזעזעת. היינו עדים לריקון מוחלט של

ועדת המעקב לענייני בריאות

בחברה הערבית

הפגנה נגד המתקפות על עזה

יום שישי 10.10 | 16:00

נצרת, כיכר המעיין | רהט, כיכר המתנ"ס

חד"ש יפו

שנתיים של מוות - לעצור עכשיו

יום שישי 10.10 | 15:00 | גן השניים

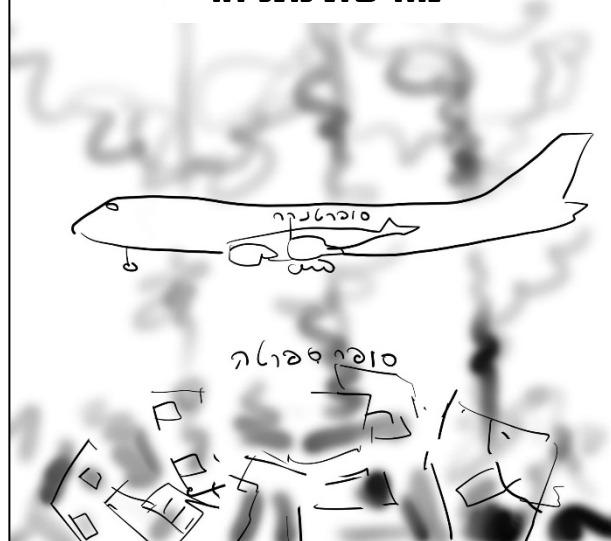
טקס אזכרה של

אמינה שביטה מחאמיד

יום שבת 11.10 | 17:00 | מרכז קהילתי אום אל-פחם

השבוע לפי איתי בנימיני

מורשת נתניהו

zoha.org.il

זו הדרך ברשתות החברתיות

וואטסאפ

טוויטר

פייסבוק

אינסטגרם

טלגרם

